

اخلاق محسوسه

اسماعیل حاجیان

انتشارات نبا

سرشناسه: حاجیان، اسماعیل، ۱۳۲۹
عنوان و پدیدآور: اخلاق مهدوی / اسماعیل حاجیان.
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی نیا، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۲۵۶ ص.
شابک: ۷-۱۰۰-۲۶۴-۹۷۸-۶۰۰
وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: اخلاق اسلامی، مهدویت.
رده‌بندی کنگره: ۱۴ ۱۳۹۷ ۳ الف ح ۸ / BP ۳۴۷
رده‌بندی دیویی: ۶۱ / ۳۹۷
شماره کتابخانه ملی: ۵۵۱۵۵۰۵

انتشارات نیا

اخلاق مهدوی

نگارنده: اسماعیل حاجیان / ویراستار: عبدالکریم مهدوی
حروفچینی: انتشارات نیا / صفحه‌آرایی: مشکاة / چاپ و صکافی: د. س. و. صالحانی
چاپ اول: ۱۳۹۸ / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال
ناشر: انتشارات نیا / تهران، خیابان شریعتی، بالاتر از خیابان
بهار شیراز، کوچه مقدم، نبش خیابان ادیبی، شماره ۲۶
صندوق پستی: ۳۷۷ / ۱۵۶۵۵

تلفن: ۷۷۵۰۶۶۰۲ فاکس: ۷۷۵۳۵۷۷۶

شابک: ۷-۱۰۰-۲۶۴-۹۷۸-۶۰۰-۷ ISBN 978 - 600 - 264 - 100 - 7

فهرست مطالب

مقدمه	۲۱
فصل اول: پیامبر ﷺ، اهل بیت علیهم السلام و فضایل اخلاقی	۲۵
۱. اسوه و الگو بودن اهل بیت علیهم السلام	۲۸
۲. انس با امام علی (ع)	۲۹
۳. باز گرداندن امور به اهل بیت علیهم السلام	۳۱
۴. عهد و پیمان شیعه و بیعت آنان با اهل بیت علیهم السلام و امام عصر	۳۳
خلاصه	۳۷
خودآزمایی	۳۸
فصل دوم: درس‌های اخلاق مهدوی	۳۹
درس ۱: ذکر خدا	۴۱
معنا و مفهوم ذکر	۴۱
کیفیت ذکر	۴۲
ثمرات ذکر	۴۲
۱ - اطمینان و آرامش قلب	۴۳

- ۴۳ ۲ - جلوگیری از ارتکاب گناهان صغیره و کبیره
- ۴۳ ۳ - جلوگیری از تکرار گناه
- ۴۴ ۴ - سبب قبولی توبه و استغفار
- ۴۴ ۵ - خنثی شدن وسوسه‌های شیطان
- ۴۴ ۶ - وسیله تشخیص حق از باطل با روشن بینی انسان
- ۴۴ ۷ - انس با خدا
- ۴۵ ۸ - ایجاد محبت در انسان
- ۴۵ ۹ - موجب نورانیت عقل و فکر انسان
- ۴۵ ۱۰ - خوددگر، بزرگترین لذت معنوی است.
- ۴۵ سری در ریاضات و ادعیه
- ۴۶ غفلت
- ۴۷ نتایج دوری از یاد خدا
- ۴۷ ۱ - همنشینی با شیطان
- ۴۸ ۲ - خود فراموشی
- ۴۸ ۳ - دچار عذاب الهی شدن
- ۴۸ ۴ - دچار زندگی سخت و تنگ شدن کوری در آخرت
- ۴۸ ۵ - دچار سنگ دلی شدن
- ۴۸ ۶ - خسران
- ۴۹ ۷ - پست‌تر از حیوان شدن
- ۴۹ خلاصه
- ۵۱ خودآزمایی

- ۵۲ درس ۲: تسلیم فرمان خدا بودن
- ۵۵ تسلیم فرمان رسول خدا ﷺ و امامان علیهم السلام بودن
- ۵۸ خلاصه

۵۸	خودآزمائی
۵۹	درس ۳: اطاعت و بندگی خدا
۶۵	خلاصه
۶۶	خودآزمائی
۶۷	درس ۴: صدق نیت (اخلاص) - ریا
۷۰	ریا
۷۱	دفعه
۷۲	اقسام ریا
۷۲	الف - ریا در امان
۷۳	ب - ریا در عبادت
۷۳	ج - ریا در امور دیگر
۷۵	خلاصه
۷۶	خود آزمائی
۷۷	درس ۵: توکل
۷۹	ذکر چند نکته مهم
۸۰	خلاصه
۸۱	خودآزمائی
۸۲	درس ۶: خوف و رجاء (بیم و امید)
۸۳	اما خوف
۸۵	مرز خوف و رجاء
۸۸	خلاصه

۸۹	خودآزمائی
۹۰	درس ۷: توجه به نماز
۹۱	ابعاد نماز
۹۱	۱ - در بعد طهارت و پاکی
۹۱	۲ - در بعد اعتقادی و ایمان
۹۳	۳ - در بعد ولایت
۹۴	۴ - در بعد اخلاقی
۹۵	۵ - در بعد اقتصادی (رسیدگی به محرومان)
۹۶	۶ - در بعد زندگی مهدوی
۹۸	خلاصه
۹۹	خودآزمائی
۱۰۰	درس ۸: یقین
۱۰۲	طرح یک سوال
۱۰۲	ثمرات یقین
۱۰۳	۱ - اولین ثمره یقین صبر است
۱۰۳	۲ - دومین ثمره یقین اخلاص است
۱۰۳	۳ - ثمره دیگر یقین زهد است
۱۰۳	۴ - توکل از ثمرات دیگر یقین است
۱۰۳	۵ - رضا از نتایج دیگر یقین است
۱۰۳	۶ - سبک شمردن مصیبت‌ها یکی دیگر از ثمرات یقین است
۱۰۴	مراتب یقین
۱۰۵	یقین در آموزه‌های مهدوی

فهرست مطالب □ ۱۱

۱۰۶ خلاصه

۱۰۷ خودآزمایی

۱۰۸ درس ۹: دعوت به حق و تبعیت از آن

۱۱۲ دعوت کنندگان به سوی حق

۱۱۴ خلاصه

۱۱۵ خودآزمایی

۱۱۶ درس ۱۰: برپا داشتن سنت‌ها، و مبارزه با بدعت‌ها

۱۱۹ بدعت ستیزان

۱۲۱ خلاصه

۱۲۱ خودآزمایی

۱۲۲ درس ۱۱: تقوی

۱۲۳ مراتب و درجات تقوی

۱۲۴ آثار تقوی

۱۲۴ الف: تقوی مصونیت است

۱۲۵ ب: تقوی منشا آزادی است

۱۲۶ ج: تقوا عامل روشن بینی است

۱۲۶ د: تقوی عامل خروج از شدائد است

۱۲۸ خلاصه

۱۳۰ درس ۱۲: عدالت و مبارزه با ظلم

۱۳۶ خلاصه

۱۳۷ خودآزمایی

۱۳۸	درس ۱۳: امر به معروف و نهی از منکر
۱۴۰	مراتب امر به معروف و نهی از منکر
۱۴۱	دعوت عملی
۱۴۳	شرایط امر به معروف و نهی از منکر
۱۴۵	خلاصه
۱۴۶	خودآزمایی
۱۴۷	درس ۱۴: صبر
۱۴۹	انقسام صبر
۱۵۱	خلاصه
۱۵۱	خودآزمایی
۱۵۲	درس ۱۵: زهد
۱۵۵	دو پرسش
۱۵۶	پاسخ
۱۵۷	پایه‌های زهد اسلامی
۱۵۸	خلاصه
۱۵۹	خودآزمایی
۱۶۰	درس ۱۶: حیا
۱۶۰	حیا در قرآن
۱۶۱	ارزش حیا در کلام معصومین علیهم‌السلام
۱۶۳	انواع حیا
۱۶۴	موانع حیا
۱۶۴	۱- از میان برداشتن حریم‌ها

فهرست مطالب □ ۱۳

۱۶۵	۲ - ابراز نیاز در برابر مردم
۱۶۵	۳ - زیاد سخن گفتن
۱۶۵	۴ - شراب خواری
۱۶۶	آثار حیا
۱۶۶	۱ - محبت خداوند
۱۶۶	۲ - عفت و پاکدامنی
۱۶۶	۳ - پاک شدن گناهان
۱۶۷	۴ - در دیگر شرم و حیا
۱۶۸	پی‌آمدهای قادت و بی‌شرمی
۱۶۸	خلاصه
۱۶۹	خود آزمائی
۱۷۰	درس ۱۷ : عفت و پاکدامنی
۱۷۰	معنای عفت
۱۷۱	جلوه‌های گوناگون عفت
۱۷۲	در مقابل عفت
۱۷۲	مصادیق آیات عفت
۱۷۳	ارزش عفت براساس روایات
۱۷۵	راه پیشگیری از بی‌عفتی
۱۷۵	خلاصه
۱۷۶	خودآزمائی
۱۷۷	درس ۱۸ : دعا و نیایش
۱۷۸	اهمیت دعا
۱۷۹	آثار دعا و نیایش

- ۱۷۹ ۱ - آشنائی با معارف الهی
- ۱۸۰ ۲ - آرامش درونی
- ۱۸۱ ۳ - نجات ورهائی از مشکلات
- ۱۸۲ ۴ - تحصیل نعمت‌های الهی
- ۱۸۲ ۵ - منزلت نزد پروردگار
- ۱۸۳ ۶ - شفای درد و بیماری
- ۱۸۴ ۷ - دفع بلاها
- ۱۸۴ ۸ - بعد اجتماعی دعا
- ۱۸۵ طرح سئال
- ۱۸۵ پاسخ
- ۱۸۶ شرایط اجابت دعا
- ۱۸۷ چه بخواهیم؟
- ۱۸۹ خلاصه
- ۱۹۰ خودآزمائی
- ۱۹۱ درس ۱۹: قدرت جسمی
- ۱۹۲ سیری در روایات
- ۱۹۵ خلاصه
- ۱۹۵ خودآزمائی
- ۱۹۶ درس ۲۰: تواضع و فروتنی
- ۱۹۶ معنای تواضع
- ۱۹۷ اقسام تواضع
- ۱۹۷ تواضع در قرآن و روایات
- ۲۰۱ فرق بین تواضع و ذلت پذیری و تملق

فهرست مطالب □ ۱۵

۲۰۱	خلاصه
۲۰۲	خودآزمایی
۲۰۳	درس ۲۱: حفظ زبان
۲۰۸	خلاصه
۲۰۹	خودآزمایی
۲۱۰	درس ۲۲: تمیز از لغو
۲۱۰	مقصود از چیست؟
۲۱۲	عوامل و روش‌های تمرین
۲۱۲	۱ - فراموشی یاد‌دادا و روز جزا
۲۱۲	۲ - لذت جوئی
۲۱۳	۳ - همشینی با بدان
۲۱۴	روایات در مورد لغو
۲۱۵	خلاصه
۲۱۶	خودآزمایی
۲۱۷	درس ۲۳: غیبت
۲۱۷	غیبت چه مفهومی دارد؟
۲۱۸	روایات در باب غیبت
۲۲۰	طرح دو سوال
۲۲۰	شنیدن غیبت
۲۲۱	موارد جواز غیبت
۲۲۲	خلاصه
۲۲۳	خود آزمایی

- درس ۲۴: تقیه ۲۲۴
- انواع تقیه ۲۲۵
- در چه مواردی تقیه جایز نیست؟ ۲۲۸
- خلاصه ۲۲۹
- خود آزمائی ۲۳۰
- درس ۲۵: دوری از نافرمانی خدا (دوری از گناه) ۲۳۱
- انواع نافرمانی ۲۳۳
- نافرمانی کبیره و صغیره ۲۳۳
- نافرمانی کبیره و صغیره ۲۳۴
- آثار گناه ۲۳۵
- ۱- قساوت قلب ۲۳۵
- ۲- سلب توفیق ۲۳۶
- ۳- از دست دادن لطف و عنایت محبوب ۲۳۶
- ۴- آثار وضعی و تکوینی گناه ۲۳۷
- دوری از گناه در سیره مهدوی ۲۳۸
- خلاصه ۲۳۹
- خودآزمائی ۲۴۰
- درس ۲۶: پرهیز از مال حرام ۲۴۱
- در فرمایشات امام مهدی عجل الله تعالی فرجه ۲۴۴
- خلاصه ۲۴۶
- خودآزمائی ۲۴۷
- درس ۲۷: امانت داری ۲۴۸

فهرست مطالب □ ۱۷

۲۴۹	مهم‌ترین مصداق امانت در اسلام
۲۵۱	خیانت (ضد امانت)
۲۵۵	خلاصه
۲۵۵	خودآزمایی

۲۵۶	درس ۲۸: استقامت
۲۵۸	ثمرات استقامت
۲۵۹	۱- نازل برکات آسمانی، وفور نعمت
۲۵۹	۲- از بین رفتن ترس و خوف از دشمنان
۲۵۹	۳- نرمان فرشتگان و بشارت به انسان‌های مومن و با استقامت
۲۵۹	۴- به دست آوردن رحمتی
۲۶۰	۵- بشارت بهشت
۲۶۰	۶- رسیدن به هدف
۲۶۱	خلاصه
۲۶۱	خودآزمایی

۲۶۱	درس ۲۹: نصیحت و خیرخواهی (موعظه)
۲۶۱	نصیحت
۲۶۳	موعظه
۲۶۴	موعظه و نصیحت در احادیث معصومین علیهم‌السلام
۲۶۶	دعوت به ارزش‌های اخلاقی و شرایط تأثیر موعظه و نصیحت
۲۶۷	موعظه و نصیحت در آموزه‌های مهدوی
۲۶۸	خلاصه
۲۶۹	خودآزمایی

۲۷۰	درس ۳۰: جهاد
۲۷۱	قرآن و جهاد در راه خدا
۲۷۲	روایات معصومین علیهم السلام در مورد جهاد
۲۷۴	جهاد و مجاهدان در آموزه‌های مهدوی
۲۷۶	خلاصه
۲۷۷	خودآزمایی
۲۷۸	درس ۳۱: انصاف
۲۸۰	سبب در انصاف
۲۸۱	ثمرات و تنبیه انصاف
۲۸۳	انصاف در آموزه‌های مهدوی
۲۸۴	خلاصه
۲۸۴	خودآزمایی
۲۸۵	درس ۳۲: وقار
۲۸۶	ارزش و اهمیت وقار
۲۸۷	متانت و وقار در همه حال
۲۸۹	وقار از مشخصات امام علیه السلام و یاران خاص آنان
۲۹۱	خلاصه
۲۹۱	خودآزمایی
۲۹۲	درس ۳۳: قناعت
۲۹۳	ارزش و اهمیت قناعت
۲۹۵	ثمره و نتیجه قناعت
۲۹۸	خلاصه

خودآزمائی ۲۹۸

درس ۳۴: توبه و بازگشت به سوی خدا ۲۹۹

حقیقت توبه کامل ۳۰۱

شرایط پذیرش توبه ۳۰۲

توبه در آموزه‌های مهدوی علیه السلام ۳۰۳

خلاصه ۳۰۵

ودآزمائی ۳۰۶

کتاب نامه ۳۰۷

مقدمه

«السلامُ علَیَّ یا تالی کِتابِ اللهِ وَ تَرْجُمَانِهِ»

اخلاق عبارت است از مجموعه ارزش‌های انسانی و فضایل باطنی که به او امتیازی بسیار برتر و برتر از دیگر موجودات می‌دهد. انسان در بعد غرایز و امیال با حیوانات مرز مشترک دارد. حیوان می‌خورد، می‌خوابد، لذت می‌برد و غریزه جنسی در او متجلی می‌شود. این امیال و غرایز در انسان هم خواسته و ناخواسته بروز و ظهور پیدا می‌کند. این‌ها مبنای ارزش و فضیلت انسان نیستند. آنچه باعث ارزش و اعتبار و فضیلت انسان می‌شود، امور و گرایش‌های متعالی هستند که به امور فطری معروفند.

گرایش به کمال و پرستش، حقیقت‌جوئی، زیبایی‌طلبی، خیرخواهی و... از اموری هستند که در وجود انسان به صورت فطری نهادینه شده و همین‌ها منشأ علم و عبودیت، عدالت‌طلبی و آزادی خواهی و ارزش‌های اخلاقی می‌شوند.

انسان با داشتن این گرایش‌ها انسان است و از دیگر موجودات

ممتاز می‌گردد. مجموعه مسائل فطری انسان را ارزش‌های انسانی یا فضایل اخلاقی می‌نامند.

در اهمیت ارزش‌ها و مسائل اخلاقی همین بس که پیامبر عظیم الشان اسلام فرمودند:

«بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ»

برانگیخته شده‌ام تا کرامت‌ها و فضایل اخلاقی را تمام و کامل کنم.^۱

مباهات رسالت انبیاء زنده کردن ارزش‌های انسانی و فضایل فطری و اخلاقی است. این ارزش‌ها زنده نمی‌شوند مگر در سایه توجه به مسائل فطری و کرامت‌ها، متعالی انسان تحت تربیت انبیاء علیهم‌السلام.

با این بیان اخلاق و ارزش‌ها و فضایل انسانی در برگیرنده تمام ابعاد وجودی انسان و تمام مسائل اجتماعی او است. خانواده، مدرسه، بازار، محیط کار، فضای سیاسی، نظامی و حکومتی و... هیچکدام نمی‌تواند خالی از فضایل و ارزش‌های انسانی باشد.

با همه اعتبار و اهمیتی که مسائل اخلاقی در زندگی انسان دارد، عده‌ای از مدعیان علم و دانش و پیروان نظریه خودپرستی و لذت طلبی مدعی شده‌اند که نه تنها اخلاق مایه تکامل بشر نیست بلکه مانع تحقق آرزوها و سد راه کامیابی است. آنان عقیده دارند که مقررات اخلاقی یک سلسله دستورهای بی‌فایده و مهمل است و نتیجه‌ای جز تحدید شخصیت و سلب آزادی و تقلیل لذات به بار نمی‌آورد.

یکی از دانشمندان غربی می‌گوید:

ندای غرائز را اجابت کن تا لذت و خوشی یابی و هیچ گونه مقاومت در مقابل آن‌ها ابراز منما که مورت درد و رنج می‌شود و سایر مبادی اخلاق و آنچه از این گفته‌اند مشتی موهومات است و خالی از دلیل و برهان.^۱

نچه فیلسوف دیگری از غرب می‌گوید:

خود را باید خواست و خود را باید پرستید و ضعیف و آسان را باید رها کرد تا از بین برود و درد و رنج کاسته شود و ناتوان بر دوش توانا بار نباشد و سنگ راهش رفته.^۲

این گروه اصول اسلاقی مفادات اجتماعی را به منزله مانع و سدّی در راه پیشرفت تمایلات و استعدادها، خردی تلقّی می‌کنند و عدم آزادی در ارضای خواهش‌ها و شهوات را مایه محدود ساختن پرورش شخصیت‌ها می‌پندارند.

متون ادعیه و زیارت‌های خاصّ حضرت و آن عصر عَجَل الله تعالی فرجه ارواحنا له الفدا، علاوه بر بعد زیارت و دعائ مملو از تعلیمات و معارف الهی در بعد سازندگی اخلاقی و ارزش‌های انسانی است.

در این مجموعه سعی شده است بخشی از فضائل اخلاقی که در دعاها و زیارت‌ها و سخنان حضرت مهدی عَجَل الله فرجه ذکر شده به همراه مستندات قرآنی و روایی آن مطرح شود تا بتواند به عنوان

زیباترین و مهمترین محور مسائل اخلاقی برای منتظران حضرت
باشد.

در این راستا لطف و عنایت خداوند و یاری امام عصر علیه السلام توفیقی
برای حقیر خواهد بود.

www.ketab.ir